

Nature

Január elején a hazai hírforrások figyelmet szenteltek a V404 Cygni kutatásával kapcsolatos legújabb eredményeknek. Számunkra leginkább az a Nature-cikk érdekes, amelynek szerzői közé – egy nemzetközi észlelőkampánynak köszönhetően – Tordai Tamás tagtársunk is bekerült, „a kert végéből” végzett fotometriai méréseinek köszönhetően. Manapság, a hírzajban talán kevesebb figyelem irányul az ilyesfajta amatőrcsillagászati tevékenységekre. Egy színpompás Orion-köd nagyságrenddel több lánkra számíthat, mint egy száraz fénygörbe. No igen, a fénygörbék esztikáját kevesen értékelik.

A Nature-ben megjelenni nemhogy az amatőrök, de a hivatásos csillagászok számára is komoly dolog, hiszen a legtekintélyesebb természettudományos folyóiratról van szó.

Bő száz évvel ezelőtt írt cikket Konkoly Thege Miklós az amatőrcsillagászat népszerűsítésére. „A csillagászat” című cikket lapunk jelen számában is olvashatják az érdeklődők. Az utánközlés nem csupán azért aktuális, mert februárban emlékezünk Konkoly Thege Miklós halálának századik évfordulójára, hanem azért is, mert mai szemmel is hallatlanul érdekes olvasmányról van szó. Érdekes, egyben gyakorlatias is. Az amatőr, aki távcsövet szeretne beszerezni, vagy házi obszervatóriumot építeni a kert végébe, manapság is haszonnal olvashatja Konkoly cikkét, aki így foglalja össze mondanivalóját a cikke vége felé: „Amint mondtam, egy kis olvasottsággal és tudással aránylag csekély instrumentális erővel igen sokat lehet a tudomány előbbre vitelén lendíteni s olyan munkákat végezni, amelyekre a nagyszabású csillagdáknak nem is jut idő.”

Ezek az 1904-ben írott sorok ugyanúgy érvényesek ma, 2016-ban is! A világ azonban sokat változott, ma lényegesen többen csillagászkodnak, mint bő száz évvel ezelőtt, az amatőrcsillagászat „demokratizálódott”, sokkal olcsóbban lehet manapság távcsőhöz

jutni, mint az előző századfordulón. Az amatőr észlelők elég sok területen képesek segíteni a tudomány munkáját adataikkal.

Szerencsére szép számmal vannak amatőrök, akik komolyabb mérések végzésére képesek, munkájuk mindenképp fokozott figyelmet érdemel. Somogyi Péter egyre inkább elmélyed a spektroszkópiában – hamarosan cikket is közlünk munkájáról. Nemrégiben jelent meg Timár András cikke az RX And törpenóva fényességváltozásairól az JAAVSO-ban – ilyesmire se igen volt még példa a magyar amatőrök gyakorlatában. Fidrich Róbert változócsillag-kereső programja, a Vendégcsillag, újabb és újabb változókat „leplez le”. Talán némi szerepe van ennek a Polarisban indult fotometriai szakkörnek, mindenesetre tudni kell, hogy még DSLR-kamerákkal is végezhetőek megfelelően pontos fényességmérések. Ezeknek az eredményeknek mindenképp szeretnénk nagyobb teret szentelni a Meteorban.

A változócsillagászat egyik érdekes „alkalmazásáról” olvashatunk Kolláth Zoltántól, aki a hetvenes évek végén kezdett el észlelni amatőrként, majd, immár szakcsillagászként, nemzetközi hírnévre tett szert a pulzáló változócsillagok terén folytatott kutatásaival. Hogy miként rezeg a sokak által észlelt R Scuti az amerikai sztár, John Legend dalában – megtudhatjuk a következő oldalon kezdődő cikkből.

A változócsillagok változékony és változatos világát minden amatőr figyelmébe ajánlom. Elsősorban olyanoknak, akikben megvan a kellő kitartás ahhoz, hogy akár estéről estére felkeressék ugyanazt a látómezőt, arra várva, hogy a névtelen csillagtömegből előszökkenjen egy törpenóva maximumban, vagy végigkísérjék egy mira lendületet változócsillagát, netán egy félszabályos változó bizonytalanságait. Eltre szóló észlelőprogram!

Mizser Attila